

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יום שני י"ד בסיון תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נדרים - ח

1. רב גידל בשם רב: מנין שנשבעין לקיים את המצוה, שנאמר: נשבעתי ואקיימה לשמור משפטי צדקך. מה הכוונה?
 א. להו"א: שאם נשבע לקיים המצווה השבועה חלה, ואם לא יקיימה יהיה חייב קרבן שבועה.
 ונדחה: והלא מושבע ועומד מהר סיני הוא, ואין שבועתו חלה עליהן לחייב קרבן. [ולבל יחל אי"צ ריבוי, שמזה לא נתמעט].
 ב. אלא: שמוותר לאדם להשבע לקיים מצוה כדי לזרז עצמו בקיומה.
2. מה אמר רב גידל בשם רב על האומר האומר אשכים ואשנה פרק זה?
 'נדר גדול נדר לאלוקי ישראל'. והכוונה 'שבועה גדולה' כדמצינו שקוראים לשבועה נדר, ומדובר שנשבע שישנה פרק זה.
 והקשו: שהרי מושבע ועומד, ואין לתרץ שנתחדש שיכול להשבע לזרז את עצמו, כיון שזה כבר נתחדש בדין הקודם.
 ותירצו: כוונת רב גידל, כיון שהיה יכול לפטור עצמו בקריאת שמע שחרית וערבית, ממה שמושבע מהר סיני ללמוד תורה, משום כך חלה עליו שבועה לגמרי אפילו לחייבו קרבן.
 [ובוודאי שחייב כל אדם ללמוד תמיד יום ולילה כפי כחו, אבל יכל לפטור עצמו מהמפורש בפסוק, שאר חיוב ת"ת נלמד מהדרשא של 'ושננתם']
3. עוד א"ר גידל בשם רב: האומר לחבירו נשכים ונשנה פרק זה - עליו להשכים קודם לחבירו, מנין?
 שנאמר: 'ויאמר אלי (בן אדם) קום צא אל הבקעה ושם אדבר אותך... ואצא אל הבקעה והנה שם כבוד ה' עומד'.
 וכשם שהשכינה אמרה לו לצאת והקדימה לפניו כך זה, קיבל על עצמו להיות ראשון בדבר כשם שהוא עכשיו ראשון לעורר את הענין.
 [ונתחדש שקבלה לדבר מצוה מחייבת אף כשלא אמרה בלשון נדר או שבועה, כדמצינו בצדקה.]
4. אדם שרה בחלום שמנדים אותו, מה יעשה?
 רב יוסף: צריך עשרה בני אדם דתנו הלכתא [לומדים גמרא] שיתירו לו, כיון שאפשר שבשליחות המקום נתנדה, ועשרה שכינה עמהם.
 ואם אין עשרה שלומדים גמרא יקח עשרה שלומדים משנה, [ויש גירסא אחרת בר"ן שדווקא עשרה שמלמדים לאחרים]
 ואם אין, ישב על פרשת דרכים ויאמר שלום לעשרה עובדי אורח כדי שישבו לו שלום וזה יגן עליו מן היסורים, עד שיזדמנו עשרה שלומדים גמרא.
5. אלו שאלות שאלו את רב אשי בענין נידוי בחלום?
 א. אם יודע אדם מי נידה אותו בחלום האם מספיק שילך אליו שיתיר לו - ענה: משמים עשו אותו שליח לנדות, אבל לא שליח להתיר.
 ב. אם נידוהו בחלום ולאחמ"כ התירו לו את הנידוי האם יכול לסמוך ע"ז -
 ענה: כשם שאי אפשר לבר בלא תבן, כך אי אפשר לחלום בלא דברים בטלים, ושמה הנידוי אמת וההתרה דברים בטלים.
 ג. רבינא שאל את רב אשי האם יכול להיות שליח להודיע חרטה אשתו לחכם או לשלשה הדיוטות ויתירו את מה שנדרה -
 ענה: כשמבקש מג' הדיוטות, אם מצאם כשכבר נאספו יחד יכול, אבל אם צריך לאספם יחד אינו יכול להיות שליח שלה.
 ולמדו מכאן ג' הלכות:
 א. בעל נעשה שליח לחרטת אשתו.
 ב. אין ראוי לחכם להתיר נדר במקום שנמצא בו רבו שאם היה מותר היה רבינא מתיר בעצמו.
 ג. אם צריך הוא לאוספם אינו יכול להיות שליח.
 עוד למדנו א. נידוי, רשאי חכם להתירו אפילו במקום רבו, [שמא לרב לא יהיה פנאי להתיר, וישאר בנידוין]. ב. יחיד מומחה מתיר נידוי.
6. מה פירוש הפסוק 'זורחה לכם יראי שמי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה'?
 זורחה לכם יראי שמי - בשם ר' יהודה בר אילעאי: אלו בני אדם שהן יראין להוציא שם שמים לבטלה.
 שמש צדקה ומרפא - אביי: שמע מינה שאבק היום שנראה באור השמש מרפא.
 רשב"ל פירש באופן אחר: אין גיהנום לעולם הבא, [אחר תחיית המתים] אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאין בה ורשעים נידונין בה, שנאמר: 'זורחה לכם..'. ולא עוד, אלא שמתעניין בה, שנאמר: ויצאתם ופשתם כעגלי מרבק; והרשעים נידונין בה, שנא': 'הנה היום בא בוער כתנור..'

"אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה פרקו מאה ואחת" (חגיגה ט)